

ІННОВАЦІЙНА СПРЯМОВАНІСТЬ ОСВІТИ ЯК ЧИННИК ЗМІЦНЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

Н.І. Ставнича

Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу

Безпека як соціальне явище виділяється як одна із глобальних проблем. Безпека в цілому є необхідною умовою життя, а тому і потребою кожної людини. Адже людина має бути захищена від різноманітних небезпек, механізм захисту від яких має забезпечити держава. У Конституції України (ст. 3) підкреслюється, що людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканість і безпека визнаються найвищою соціальною цінністю.

Соціальна безпека людини – це певний стан її життєдіяльності, підкріплений комплексом організаційно-правових та економічних заходів, спрямованих на реалізацію соціальних інтересів, формування сприятливої демографічної ситуації, збереження генофонду держави і трансформацію трудових ресурсів відповідно до ринкових вимог. Соціальна безпека не може бути забезпечена лише політикою та діями офіційних і неофіційних інститутів. Для цього необхідними є сприятливі соціально-економічні умови: економічне зростання, забезпечення зайнятості населення, подолання демографічної кризи, доступ до системи освіти, охорони здоров'я, культурних цінностей.

Розглянемо освіту, яка впливає на розвиток природних здібностей людини до праці, сприяє моральному і духовному вихованню учнів, студентів, слухачів. Освіта, освітній рівень, освітній потенціал нації, на нашу думку, є важливим чинником становлення, збереження і зміцнення національної безпеки. Сьогодні у світі, враховуючи, що економіка базується на знаннях, швидко зростає освітній рівень населення. У найбагатшій країні світу – США серед економічно активного населення понад 61 % має третинну освіту (завершену післяшкільну), тоді як, скажімо, у Бразилії цей показник становить 8,6 %. До речі, тривалість навчання, скажімо, у середній школі в різних країнах різна. Найвищими ці показники у Великобританії (більше 13 років), США (12,6 років), Німеччині (близько 13 років). Досить низьким він є в Китаї (менше 6 років), хоча ця країна має найвищі темпи зростання ВВП у світі [1, с. 65].

Освіта має сприяти інноваційному розвитку в будь-якій сфері економіки. Саме розвиток освіти сприяє активізації інтелектуально-освітнього потенціалу нації. Нині функціонує 657 ВНЗ 1-4 рівнів акредитації, у яких навчається 1586,8 тис. студентів [2, с. 19]. А на початок 2017 р. в Україні 27,2 % населення у віці 22 років і старші мало повну вищу освіту [3, с. 52]. Проте цей високий інтелектуальний потенціал, на жаль, не сприяє зростанню наукоємності ВВП, обсягу інноваційної продукції. Підтвердженням цього є 42 місце у рейтингу 2017 року України на світовому ринку інноваційної продукції. Зазначимо, що для оцінки використовують такі показники як: обсяг коштів у відсотковому відношенні до ВВП, які держава витрачає на дослідження і розробки; продуктивність; присутність в економіці високотехнологічних компаній; поширеність вищої освіти; додана вартість товарів; кількість зареєстрованих патентів; кількість дослідників [4]. Частка промислових підприємств, які займалися інноваціями в Україні у 2015 році склала 15,9 % [5, с. 209]. Такі показники дають підставу стверджувати, що нинішня система освіти відірвана від реальних потреб економіки і створює певним чином загрозу суспільству.

Освітня безпека – це створені умови для отримання якісної освіти. Загрозою в сфері освіти може бути будь-яка ситуація, що наносить шкоду соціальним інтересам. Під критерієм освітньої безпеки слід розуміти оцінку стану освітньої сфери з погляду найважливіших процесів, що відображають її характер і напрями. Це, насамперед, забезпечення рівного доступу до відповідних послуг. Безпечною освіта є тоді, коли громадяни України незалежно від свого матеріального стану, місця проживання мають можливість учитись, розвивати та реалізувати свої здібності.

Таким чином, інноваційна спрямованість освіти – це об'єктивна закономірність сучасної цивілізації. Специфіка нинішнього етапу суспільних трансформацій полягає в об'єктивній необхідності випереджаючого розвитку освіти та оперативної підготовки нового покоління кадрів – конкурентоспроможних на ринку праці, добре підготовлених до активної життєдіяльності в швидкозмінюваному світі, володіючих адаптаційною мобільністю, високою загальною культурою, що спонукає її носіїв до творчої самореалізації.

Перелік посилань:

1. Куценко В. І. Соціальний вектор економічного розвитку / В. І. Куценко. – К. : Наукова думка ; НАН України, 2010. – 735 с.
2. Основні показники діяльності вищих навчальних закладів України на початок 2016/17 навчального року : [стат. бюл.]. – К. : Держ. ком. стат. України, 2017. – 203 с.

3. Соціально-демографічні характеристики домогосподарств в Україні у 2016 році : [стат. бюл.]. – К. : Держ. ком. стат. України, 2017. – 87 с.
4. The Global Innovation Index 2016 Winning with Global Innovation [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.globalinnovationindex.org/gii-2016-report>
5. Україна у цифрах 2015 рік : [стат. бюл.]. – К. : Держ. ком. стат. України, 2016. – 239 с.

АНАЛІЗ ВПЛИВУ ДІЯЛЬНОСТІ ТРАНСНАЦІОНАЛЬНИХ КОРПОРАЦІЙ НА ЕКОНОМІКУ УКРАЇНИ

Я.М. Тверська, здобувач вищої освіти

Науковий керівник: Т.А. Дяченко, к.е.н.

Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»

Актуальність даної теми полягає в необхідності створення ефективної інвестиційної політики в Україні для стабілізації соціально-економічного розвитку та модернізації економіки в цілому. Ключова роль в досягненні даної мети належить регулюванню діяльності транснаціональних корпорацій (далі – ТНК), що становляться головними суб'єктами міжнародних економічних відносин [1] та є крупними іноземними організаціями, здійснюючими прямі іноземні інвестиції (далі – ПІІ) у власні філії в інших країнах. Нині складається тенденція до збільшення ПІІ в світі та зростання виробництва іноземних філій ТНК [3].

Приплив ПІІ ТНК дає країні-отримувачу великі можливості для розвитку національної економіки, а саме надходження додаткового капіталу, зростання виробництва, освоєння нових технологій, систем організації управління, розширення ринків збуту та доступ до сировини. Рациональне використання наданих можливостей сприяє збільшенню об'єму валового внутрішнього продукту та скороченню рівня безробіття, та навпаки [5]. Так, згідно з даними Міністерства фінансів України, ПІІ в Україну у 2009 р. зменшилися на 53 % порівняно з 2008 р. [4], це відповідно негативно вплинуло на ВВП, який у 2009 р. скоротився на 34,9 % порівняно з попереднім роком [2], та на рівень безробіття, що збільшився з 6,9 % у 2008 р. до 9,6 % у 2009 р. [6]. Так само негативна динаміка цих показників була наявна у 2014 р., хоча починаючи з 2015 р. вона стає вже позитивною. Причинами несприятливих змін були відповідно Світова економічна криза 2008-2009 рр. та економіко-політична нестабільність України, починаючи з 2013 р. Тобто відтік ПІІ є першопричиною для уповільнення темпів розвитку та погіршення рівня життя населення в цілому.

Однак не можна оцінювати наслідки функціонування ТНК тільки як позитивні. Існують і негативні прояви впливу ТНК на економіку України. Насамперед, національні підприємства з низькою конкурентоспроможністю продукції знищуються ТНК на світовому ринку, уряд стає залежним від рішень, стратегій корпорацій, а також має місце захват найбільш перспективних галузей економіки. До переліченого слід додати розташування шкідливих виробництв, що неодмінно впливає на екологію України. Деяких негативних проявів можна уникнути шляхом розмежування сфер діяльності ТНК на законодавчому рівні. Виділити найбільш пріоритетні для інвестування та використовувати надані можливості для створення національних інноваційних технологій, щоб уникнути монопольного функціонування ТНК у певних галузях економіки.

Проаналізувавши все вищевикладене, можна сміливо стверджувати, що Україні необхідно створити стабільний сприятливий інвестиційний клімат для того, щоб модернізувати сучасну економіку за допомогою можливостей, які здатні надавати ТНК. Наша країна має вигідне географічне становище та багаточисленні природні ресурси, що за умови раціонального використання можуть підвищити загальний рівень життя населення та допомогти Україні зайняти вигідне економічне становище на міжнародній арені.

Перелік посилань:

1. Архиреев С. И. Конкурентная среда предприятий: международный аспект / С. И. Архиреев, Т. А. Дяченко // *Наукові записки Харківського економіко-правового університету*. – Харків : ХЕПУ. – 2005. – № 2 (3). – С. 117-122.
2. Динамика ВВП Украины с 2002 по 2015 годы [Электронный ресурс] / Финансовый портал Минфин. – Режим доступа : <http://index.minfin.com.ua/index/gdp/>
3. Дяченко Т. А. Проблема иноземного інвестування в Україні / Т. А. Дяченко // *Дослідження та оптимізація економічних процесів «Оптимум-2016»* : тр. 12-ї Міжнар. наук.-практ. конф., 6-8 грудня 2016 р. – Харків : НТУ «ХПІ». – 2016. – С. 135-136.
4. Прямые иностранные инвестиции в Украине с 2002 по 2016 годы [Электронный ресурс] / Финансовый портал Минфин. – Режим доступа : <http://index.minfin.com.ua/index/fdi/>